

Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Tıp Eğitimi Hakkındaki Düşünceleri

Dr. Füsun YARIŞ¹, Dr. Murat TOPBAŞ², Dr. Gamze ÇAN¹,

Dr. Yavuz ÖZORAN¹

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi¹ ve Halk Sağlığı² Anabilim Dalları, TRABZON

✓ Dünyada olduğu gibi, ülkemizde de tıp eğitiminin niteliği, nasıl olması gerektiği üzerindeki tartışmalar devam etmektedir. Bu çalışma 2000-2001 eğitim yılının başında yapılmış, Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin beklentileri ve tıp eğitimi hakkındaki düşünceleri araştırılmıştır.

Çalışmaya tıp fakültesi dönem II, III, IV, V ve VI'da öğrenim gören toplam 959 öğrencinin 590'ı (%61.5) katılmıştır. Öğrencilerin 303'ünün (%51.4) tıp fakültesini ÖSYM sınavında ilk, 232'sinin (%39.3) 2. girişlerinde kazandıkları; ÖSYM tercih sıralamasında KTÜ Tıp Fakültesi'ni 258'inin (%43.7) ilk beş, 190'ının (%32.3) 6.-10. sırada tercih ettikleri saptanmıştır. Öğrencilerden 364'ü (%61.7) tıp fakültesine giriş amaçlarının doktorluk mesleğini sevmeleri ve ideallerindeki meslek olması, 51'i (%8.6) insanlara yardım etme isteği, 50'si (%8.5) ise doktorluk mesleğinin toplumdaki saygınlığı ve maddi getirisine ulaşmak olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin tıp fakültesinden mezun olduktan sonraki amaçları sorgulandığında ise 444'ü (%75.3) Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS)'ni kazanmak, 22'si (%3.7) bir süre pratisyen doktorluk yapıp sonra TUS'na girmek ve sadece 7'si (%1.2) pratisyen doktor olarak yaşamını devam ettirmek istediklerini ifade etmişlerdir. 345'i (%77.5) ise TUS'nda başarılı oldukları zaman akademik kariyer yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin ortak yakınma olarak kütüphanenin yetersizliği, kantin ve yemekhane olanaklarının eksikliğini ifade ettikleri; buna karşın beklentileri incelendiğinde yabancı dil eğitime ağırlık verilmesi, öğrencilerin TUS'na motive edilmesi ve ders konularının TUS'a yönelik olması, anlatılan ders içeriklerinde koordinasyon sağlanması, eğitimle ilgili geri bildirim olması gereklilikleri üzerinde durdukları görülmüştür.

Amaç; tıp eğitiminde başarılı olmaksızın, öğrencilerin de sorun ve beklentilerinin incelenmesinin yararlı olacağı ve bunun sürekli bir şekilde yapılmasının gerekliliğinin yerinde olacağı düşünülmüştür.

Anahtar kelimeler: Tıp eğitimi, öğrenci, düşünce, beklenti

✓ **Ideas of The Students of Karadeniz Technical University Medical Faculty About Medical Education**

There are many arguments on the quality of the medical education in Turkey and the world. This study was carried out at the beginning of the 2000-2001 education year to investigate the expectations and ideas of the students of Karadeniz Technical University Medical Faculty about the medical education.

590 (61.5%) of 959 students of Class II, III, IV, V, VI accepted to participate the study. 303 (51.4%) of the students had passed the Central Student Examination and been accepted to the faculty at the first time and 232 (39.3%) had passed the examination at the second time. 258 (43.7%) of the students had preferred the medical faculty at the first five order on the preference form of the Central Student Examination, and 190 (32.3%) of

the students had preferred the faculty at the 6-10 th order. When the cause of the preference on the medical faculty was asked the students, 364 (61.7%) of the students said they liked this profession because of ideals, 51 (8.6%) said because of the willing to help the people and 50 (8.5%) of them said because of the good social status and money. It was seen that, the aim of the students after graduation, was passing the Central Specialization Examination in 444 (75.3%) of the students. 22 (3.7 %) of the students want to work as a general practitioner for a short time and then specialization and just 7 (1.2%) of them want to be a general practitioner. 345 students (77.5%) want to be academician in the university. The common complaints of the students were the condition of library and canteen, and the common expectations were better foreign language education, motivation for the Central Specialization Examination and the modification of the subjects of the lectures according to this examination, coordination the contents of the lectures and continuity of the feed-back about education.

If the aim is to be successful in the medical education, it was thought that the investigation of the problems and expectations of the students is useful and it has to be performed continuously.

Key words: Medical education, student idea, student expectation

GİRİŞ

Ülkemizde ve tüm dünyada tıp eğitiminin niteliği konusunda tartışmalar sürmektedir. Yaşam boyu süren tıp eğitiminin temeli, mezuniyet öncesi dönemde atıldığından bu dönemin titizlikle belirlenmiş, ulaşılabilir, ölçülebilir amaç ve hedefleri olmalıdır⁽¹⁾. 1988 Edinburg Bildirgesi'nde uygun eğitim ortamının sağlanması, eğitim içeriğinin ulusal gereksinimlere yetecek şekilde belirlenmesi, eğitimin aktif, sürekli, multidisipliner ve yeterliliğe dayalı olması, teorik ve klinik uygulamaların entegre edilmesi, tıp öğrencilerinin seçiminde bütüncül yaklaşım gibi konularda ciddi önerilerde bulunduğu bildirilmiştir⁽²⁾. Dünya Sağlık Örgütü'nün Avrupa Bölgesi Sağlık ve Eğitim Bakanlıkları temsilcileri 1988 Lizbon toplantısında ulusal tıp eğitimi politikalarının tanımlanması, sağlık ve eğitim sektörlerinin sıkı bir iş birliği yapması, hizmet içi sürekli eğitimin düzenlenmesi, tıp eğitiminin her aşamasında sağlık hizmetlerinin verildiği birimlerin kullanılması gerekliliğinin rapor edildiği bildirilmiştir⁽³⁾.

Türkiye'de mezuniyet öncesi tıp eğitiminin temel amacı 1988 Edinburg Bildir-

gesi'nde belirtildiği gibi "tüm insanların sağlık düzeylerini yükseltecek hekimler yetiştirmektir"⁽¹⁾. Halen ülkemiz tıp fakültelerinde kendilerinin uygun gördüğü klasik, entegre, interaktif ve karma eğitim modelleri ile eğitim yapılmaktadır⁽¹⁾. Burada gözardı edilmemesi gereken konulardan birisi de bu eğitimi alan öğrencilerdir. Çünkü amaç, belirtilen ilkelere doğrultusunda hareket edebilecek geleceğin doktorlarının yetiştirilmesidir. Öğrencilere aktarılacak bilginin niteliği, verilmiş şekli ve sonuçta bu bilginin davranış şekline yansiyacak şekilde olması bu eğitimin başarılı olduğunun göstergesi olacaktır. Bu nedenle "bütün tıp bilimleri ayrıntılarıyla mı verilmeli", yoksa "bilgiye ulaşabilme yolları gösterilerek kendilerini hep yenilemeleri gerektiği bilinci mi verilmeli" tartışmaları güncelliğini korumaktadır.

Bu çalışma tıp eğitimiyle ilgili tartışmaların ışığında, Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde uygulanan mezuniyet öncesi tıp eğitiminin öğrenciler tarafından değerlendirilerek, sağlanacak geri bildirimle yapılacak yeni eğitim programları aşamasında hedefleri daha iyi belirleyebilmek amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışma Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde eğitim gören toplam 959 dönem II-VI öğrencisinden 590'ı (%61.5) üzerinde, 2000-2001 eğitim yılı başında, Ekim 2000 tarihinde yapılmıştır. Dönem II-VI öğrencilerinin hepsine hazırlanan anket formları dersliklerde dağıtılmış, açık uçlu sorulara ayrıntılı, düşünülerek yanıt verilmesini sağlamak için formlar bir hafta içinde, günlük ziyaretlerle toplanmıştır. Çalışma evreni içerisinde sadece 590 (%61.5) öğrenciden anket formları geri alınabilmektedir.

Çalışmada öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini, üniversiteye giriş bilgilerini içeren ve açık uçlu sorularla tıp fakültesine giriş nedenlerini, mezuniyet sonrası için düşüncelerini, tıp eğitimi hakkındaki düşüncelerini, beklentilerini ve aldıkları eğitime bakışlarını değerlendirmek amacıyla hazırlanan, 18 soruluk anket formu uygulanmıştır.

Anketlerin değerlendirilmesi Epi Info Versiyon 6.02 bilgisayar programıyla yapılmıştır.

BULGULAR

Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yapılan bu çalışmaya 227'si (%38.5) kız, 363'ü (%61.5) erkek toplam 590 öğrenci

katılmıştır. Öğrencilerin dönemlere ve cinsiyetlere göre dağılımı Tablo I'de sunulmuştur.

Öğrencilerin yaş ortalaması 21.1 ± 0.1 (min: 16 - max: 33) yıl olarak bulunmuştur.

Çalışmaya katılan öğrencilerden 12'sinin (%2.0) hiç kardeşi yokken, 372'sinin (%62.9) 1-3 kardeşi, 153'ünün (%25.9) 4-6 kardeşi, 54'ünün (%9.2) 7 ve daha fazla kardeşinin olduğu saptanmıştır..

Öğrencilerden 83'ünün (%14.1) ailesinin geliri 100 milyon TL.'dan az, 253'ünün (%42.9) 101-250 milyon T.L. arasında, 202'sinin (%34.2) 251-500 milyon TL. arasında, 52'sinin (%8.8) ise 500 milyon TL.'sının üzerinde olduğu bulunmuştur.

Öğrencilerin 234'ü (%39.7) bir kurum veya kuruluştan herhangi bir burs veya öğrenim kredisi almyorken, 333'ünün (%56.4) bir burs veya öğrenim kredisi almakta olduğu, 23'ünün (%3.9) ise hem burs hem de öğrenim kredisi aldığı saptanmıştır.

Öğrencilerinden 303'ünün (%51.4) KTÜ Tıp Fakültesi'ni Öğrenci Seçme Yerleştirme Sınavı'nda (ÖYS) ilk girişte, 232'sinin (%39.3) ikinci girişlerinde, 55'inin (%9.3) ise 3 ve daha fazla girdiklerinde kazandıkları tespit edilmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerden 258'inin

Tablo I. Öğrencilerin Dönemlere ve Cinsiyete Göre Dağılımları.

Dönem	Kız		Erkek		Toplam	
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%**
II	42	37.5	70	62.5	112	19.0
III	45	37.5	75	62.5	120	20.3
IV	42	34.1	81	65.9	123	20.9
V	47	41.2	67	58.8	114	19.3
VI	51	42.1	70	57.9	121	20.5
Toplam	227	38.5	363	61.5	590	100.0

*Satır yüzdesi, **Sütun yüzdesi

(%43.7) KTÜ Tıp Fakültesi'ni ÖYS'da ilk beş tercihleri içinde belirttikleri, 190'ının (%32.3) 6-10. sırada, 100'ünün (%16.9) 11-15. sırada, 42'sinin (%7.1) ise 16 ve üzeri sırada tercih ettikleri saptanmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi ile öğrencilerin ÖYS'da KTÜ Tıp Fakültesi'ni tercih etme sırası arasında istatistiksel olarak anlamlı bir bağlantı bulunmamıştır ($X^2=15.95$, serbestlik derecesi=12, $P=0.193$) (Tablo II).

Öğrencilere tıp fakültelerine girme amaçları sorulduğunda, 364'ü (%61.7) doktorluk mesleğini sevmeleri ve ideallerindeki

meslek olarak görmelerinin, 51'i (%8.6) insanlara yardım etmek isteğinin, 50'si (%8.5) ise doktorluk mesleğinin toplumdaki saygınlığı ve maddi getirisinin tercihlerinde önemli bir neden olduğunu belirtmişlerdir (Tablo III).

Öğrencilerin tıp fakültesinden mezun olduktan sonraki hedefleri sorgulandığında ise 444'ü (%75.3) Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS)'nu kazanmak, 33'ü (%5.6) iyi ve başarılı bir doktor olmak, 22'si (%3.7) bir süre pratisyen doktorluk yapıp sonra TUS'na girmek ve sadece 7'si (%1.2) pratisyen doktor olarak yaşamını devam ettirmek istediklerini belirtmişlerdir (Tablo IV).

Tablo II. Öğrencilerin KTÜ Tıp Fakültesi'ni ÖYS'da Tercih Sıralarının Ailelerinin Aylık Gelir Duruma Göre Dağılımı.

Tercih sırası	< 100*		101-250*		251-500*		> 500*		Toplam	
	Sayı	%**	Sayı	%**	Sayı	%**	Sayı	%**	Sayı	%**
1-5	31	37.3	114	45.1	92	45.5	21	40.4	258	43.8
6-10	27	32.5	82	32.4	58	28.7	23	44.3	190	32.2
11-15	14	16.9	39	15.4	42	20.8	5	9.6	100	16.9
>15	11	13.3	18	7.1	10	5.0	2	5.7	42	7.1
Toplam	83	14.1***	253	42.9***	202	34.2***	52	8.8***	590	100.0

*milyon T.L., **Sütun yüzdesi, ***Satır yüzdesi
 $X^2=15.95$, serbestlik derecesi=12, $P=0.193$

Tablo III. Öğrenciler Tarafından En Fazla Belirtilen Tıp Fakültesine Giriş Amaçlarının Cinsiyete Göre Dağılımı.

Amaç**	Kız (n=227)		Erkek (n=363)		Toplam (n=590)	
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*
İdeal meslek olarak görme	160	70.5	204	56.2	364	61.7
İnsanlara yardım etme isteği	15	6.7	36	9.9	51	8.6
Saygınlık ve maddi getiri	11	4.8	39	10.7	50	8.5
Aile isteği	12	5.3	32	8.8	44	7.5
İyi bir eğitim alma isteği	6	2.6	8	2.2	14	2.4
Aldığı puandan dolayı	5	2.2	6	1.7	11	1.9

*Yüzdeler "n" sayılarına göre alınmıştır.

**Bazı öğrenciler birden fazla amaç belirtmişlerdir.

Tablo IV. Öğrencilerin Tıp Fakültesinden Mezun Olduktan Sonraki Hedeflerinin Cinsiyete Göre Dağılımı.

Hedef	Kız (n=227)		Erkek (n=363)		Toplam (n=590)	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
TUS'ni kazanmak	190	83.7	254	70.0	444	75.3
İyi ve başarılı doktor olmak	12	5.3	21	5.8	33	5.6
Bir süre pratisyenlik yapıp, sonra TUS'ni kazanmak	6	2.6	16	4.4	22	3.7
İnsanlar için çalışmak	7	3.1	10	2.8	17	2.9
Yurtdışına çıkmak	4	1.8	7	1.9	11	1.9
Pratisyen olarak yaşamını sürdürmek	1	0.4	6	1.7	7	1.2
Henüz karar vermemiş	5	2.2	10	2.7	15	2.5
Diğer*	2	0.9	39	10.7	41	6.9

* Herhangi bir gruba girmeyen çeşitli yanıtlar.

Mezun olduktan sonra TUS'na girmeyi düşünen 445 öğrencinin 345'i (%77.5), eğer TUS'mı kazanırlarsa akademik kariyer yapmak istediklerini belirtmişlerdir.

Öğrencilerin tıp fakültesinde gördükleri eğitimi değerlendirmeleri istendiğinde 201'i (%34.1) "yetersiz", 229'u (%38.8) "fena değil", 160'i (%27.1) ise "iyi" olarak belirtmişlerdir. Öğrencilerin tıp eğitimi hakkındaki düşünceleri ile ÖYS'ndaki tercih sırası arasında bir bağlantı saptanmıştır ($X^2= 11.64$, serbestlik derecesi= 8, $P= 0.168$) (Tablo V).

Öğrencilerin en sık yakınmaları arasında

komite sınavları ve sözlü sınav sistemi, öğretim üyesi sayısının azlığı ve ilgisizliği, kütüphanenin yetersizliği, yemekhane ve kantin olanaklarının kısıtlılığını belirttikleri saptanmıştır. Tablo VI'da öğrencilerin en çok yakındıkları bazı konuların dönemlere göre dağılımı sunulmuştur.

Bunun yanında laboratuvar eğitiminin eksik, araştırma olanaklarının yetersiz olduğunu, geri bildirim olmadığını ve tıp dışı dersleri gereksiz bulduğunu belirten bazı öğrenciler de vardır.

Öğrencilerin tıp eğitimi ile ilgili bek-

Tablo V. Öğrencilerin KTÜ Tıp Fakültesi'ni ÖYS'da Tercih Sıraları ile KTÜ'ndeki Tıp Eğitimi Hakkında Düşüncelerinin Dağılımı.

Tercih sırası	İyi		Fena değil		Kötü		Toplam	
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*
1-5	77	48.1	105	45.8	76	37.8	258	43.8
6-10	46	28.8	71	31.0	73	36.3	190	32.2
11-15	26	16.3	37	16.2	37	18.4	100	16.9
>15	11	6.8	16	7.0	15	7.5	42	7.1
Toplam	160	27.1**	229	38.8**	201	34.1**	590	100.0

*Sütun yüzdesi, **Satır yüzdesi

$X^2=11.64$, serbestlik derecesi= 8, $P= 0.168$

lentileri ve önerileri incelendiğinde eğitimin TUS'na yönelik olması, hatta TUS kursları yapılması gerektiği, öğrencilerin motivasyonlarının sağlanması, derslerin ve pratik uygulamaların interaktif eğitim tekniklerine uygun yapılması, yabancı dil eğitimine önem verilmesi gerektiği şeklinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Tablo VII'de bu önerilerin dönemlere göre dağılımı gösterilmiştir. Yine bazı öğrencilerin, hazırlık sınıfının olması gerektiğini, sadece fakülte ve öğretim üyelerinin değil aynı zamanda öğrencilerin de kaliteli olması ve bunun için ÖYS giriş puanının yükseltilmesi gerektiğini, hatta tıp eğitimi süresinin uzatılması gerektiğini düşündükleri saptanmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

KTÜ Tıp Fakültesi öğrencilerinde yapılan bu çalışmaya %38.5'i kız, %61.5'i erkek olmak üzere toplam 590 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin %42.9'unun ailesinin aylık gelirlinin 101-250 milyon T.L. arasında olduğu, %62.9'unun 1-3 kardeşinin olduğu, %56.4'ünün bir kurum veya kuruluşun burs veya öğrenim kredisi almakta olduğu saptanmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %51.4'ünün tıp fakültesini ÖYS'nda ilk girişlerinde kazandıkları bulunmuştur. Yine %43.7'sinin KTÜ Tıp Fakültesi'ni ÖYS'nda ilk beş tercihleri içinde belirtmeleri, isteyerek gelmeleri açısından kayda değer bulunmuştur. Ayrıca, öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi ile

Tablo VI. Öğrencilerin Tıp Eğitimi ile İlgili Yakınmalarının Dönemlere Göre Dağılımı.

Yakınma	Dönem II		Dönem III		Dönem IV		Dönem V		Dönem VI		Toplam	
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*
Sınavlar	11	9.8	12	10.0	6	4.9	17	14.9	22	18.2	68	11.5
Öğretim üyesi	4	3.6	5	4.2	4	3.3	14	12.3	30	24.8	57	9.7
Kütüphane	1	0.9	2	1.7	7	5.7	11	9.6	15	12.4	36	6.1
Kantin/Yemekhane	-	0.0	-	0.0	9	7.3	5	4.4	14	11.6	28	4.7
Kalabalık sınıflar	2	1.8	1	0.8	2	1.6	5	4.4	17	14.0	27	4.6

*Yüzdeler dönemlerdeki öğrenci sayılarına göre alınmıştır.

Tablo VII. Öğrencilerin Tıp Eğitimi ile İlgili Önerilerinin Dönemlere Göre Dağılımı.

Öneri	Dönem II		Dönem III		Dönem IV		Dönem V		Dönem VI		Toplam	
	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*
TUS'na yönelik eğitim	9	8.0	7	5.8	15	12.2	21	18.4	34	28.1	86	14.6
Öğrenci motivasyonu sağlanmalı	-	0.0	1	0.8	7	5.7	11	9.6	15	12.4	36	6.1
İnteraktif eğitim teknikleri kullanılmalı	5	4.5	5	4.2	3	2.4	16	14.0	20	16.5	49	8.3
Yabancı dil eğitimine önem verilmeli	1	0.9	1	0.8	-	0.0	5	4.4	15	12.4	22	3.7

*Yüzdeler dönemlerdeki öğrenci sayılarına göre alınmıştır.

tercih sırası arasında bağlantı saptanmamıştır.

Öğrenciler tıp fakültesini seçme nedenini %61.7 oranda doktorluk mesleğini sevmeleri ve ideallerindeki meslek olarak belirtmişler, bunun dışında insanlara yardım etme isteği, mesleğin saygınlık ve maddi getirisi, aile isteği gibi nedenlerin rol oynadığını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu mezun olduktan sonra TUS'na kazanmak istediklerini belirtmişlerdir. TUS'na girmeyi düşünenlerin %77.5'i TUS'na kazandıkları takdirde akademik kariyer yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerden sadece %5.6'sı iyi ve başarılı bir doktor olmak istediğini, %1.2'si ise pratisyen hekim olarak yaşamını sürdürmek istediğini belirtmiştir. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi intern hekimlerince, 181 intern hekimde yapılan bir çalışmada, 88 intern uzmanlık, 31 intern akademik kariyer yapmak istemiş, sadece 2 intern hekimin pratisyen hekim olarak yaşamını devam ettirmek istediği rapor edilmiştir⁽⁴⁾. Ankara'da bir tıp fakültesinde yapılan bir çalışmada, öğrencilerin %92.8'inin TUS'na kazanmak istedikleri ve bunların %36.7'sinin daha iyi hizmet verebilmek için, %22.5'inin daha fazla bilimle uğraşabilmek için, %18.9'unun ise daha fazla para kazanabilmek için bunu hedefledikleri rapor edilmiştir⁽⁵⁾. Bilgel⁽⁶⁾ ve ark. yaptıkları bir çalışmada öğrencilerin %55.6'sının uzman olmak istediğini, %17.5'inin pratisyen hekim olarak kalmaya karar verdiklerini bildirmişlerdir. Kocaeli'nde kamuda çalışan pratisyen doktorlar üzerinde yapılan bir çalışmada %90.3'ünün uzmanlık yapmak istediklerinin bulunduğu rapor edilmiştir⁽⁷⁾. Bu sonuçlar ne yazık ki, öğrencilerin gelecek kaygılarını en iyi yansıtan sonuçlardan biri olarak değerlendirilmiştir. Çünkü yapacağı uzmanlık dahıyla ilişkili olarak toplumda daha saygın

yer elde edebileceğine ve maddi açıdan daha iyi konuma gelebileceğine inanmış olabilirler. Bu durum alacakları eğitimde bu sınava yönelik hareket etmelerine neden olacağı için, genel tıp eğitimi tartışmalarında kabul gören "iyi, başarılı doktor yetiştirme" ilkesi ile çelişecek bir yaklaşım olarak değerlendirilmiştir.

KTÜ Tıp Fakültesi'ndeki öğrencilerin %34.1'i aldıkları eğitimi *yetersiz*, %38.8'i *fena değil*, %27.1'i ise *iyi* olarak nitelendirmiş. ÖYS'ndeki tercih sırası ile eğitim düşünceleri arasında bir bağlantı saptanmamıştır. Uludağ Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmada öğrencilerin %70.7'si, daha önceki yıllarda kazandıkları semiyoloji bilgilerini yeterli bulmadıklarını ifade etmişlerdir⁽⁶⁾. Erciyes Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmada ise öğrencilerin çoğunluğu fakültede aldıkları eğitimi ve eğitim olanaklarını "orta" olarak değerlendirmişlerdir⁽⁸⁾. Bu sonuçların değerlendirilmesinde öğrencilerin yakınmalarının incelenmesi yerinde olacaktır. Bu çalışmada öğrencilerin başlıca sınav sistemi, öğretim üyesi sorunları, kütüphane yetersizliği, kantin/yemekhane sorunları ve sınıfların kalabalık olması gibi sıkıntıları dile getirdikleri görülmüştür. Bilgel⁽⁶⁾ ve ark. ise öğrencilerin yetersizlik nedenleri olarak kuramsal ve uygulamadaki sıkıntılar üzerinde durduklarını rapor etmişlerdir. Mandıracıoğlu⁽⁹⁾ ve ark. ise tıp eğitiminde asistanların rolünü inceledikleri çalışmada öğrencilerin sayıca kalabalık olmaları, öğrenci hevesinin yetersizliği, öğretim üyesine bağlanan sorunlar üzerinde durmuşlardır. Bu sonuçlar, aslında bu tür çalışmaların sık yapılmasıyla, her fakültenin kendi sorunlarını saptaması ve çözüm yolları üretmesi açısından önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Öğrencilerin tıp eğitimi ile ilgili beklentileri ve önerileri değerlendirildiğinde ise; eğitimin TUS'a yönelik olması, öğrencilerin

motivasyonlarının sağlanması, interaktif eğitim teknikleri kullanılarak teorik ve pratik eğitimin yapılması, yabancı dil eğitimine önem verilmesi gerektiği yaklaşımı içinde buldukları görülmüştür. Özellikle öğrencilerin mezuniyet sonrasında TUS hedefleri değerlendirildiğinde, eğitimin TUS'na yönelik olması gerektiği yaklaşımı doğal karşılanabilir. Ancak bu durum liselerde ÖYS'na yönelik bir eğitim düşüncesi gibi, tıp fakültelerinin gerçek niteliğinden ve amacından saptırıcı bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Ancak buna rağmen bazı öğrencilerin yoğun ve yorucu tıp eğitiminde öğrenci motivasyonunun sağlanması gerektiğini ve interaktif eğitim teknikleri ile eğitime aktif olarak katılmak istemeleri de olumlu bir yaklaşım olarak kabul edilmiştir. Örneğin, tıp eğitiminin değişen koşul ve gereksinimlere paralel olarak gelişmesi üzerine 1976'da Hollanda Maastricht'te kurulan Limburg Üniversitesi'nde ve 1986'da İsveç Linköping Üniversitesi'nde probleme dayalı aktif tıp eğitimi uygulamasına geçilmesi bu tür yaklaşımların bir sonucudur⁽¹⁰⁻¹²⁾. Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Komisyonu'nun Türkiye'de Tıp Eğitimi Araştırma Özeti'nde, tıp eğitiminde öğrencilerin dörtte birinin yıl kaybı olduğu vurgulanarak, en az düzeye indirilmesi, öğrencilere yayınları izleme alışkanlığı kazandırılması, ihtisas yapma isteğinin azaltılması, kendine güven duygusunun geliştirilmesi ve kendini yenileme davranışını kazandıracak etkileşim ortamı sağlanması gerektiğinin vurgulanması, ülkemizdeki bu düşüncelerin parlamentoda da gündeme gelmesi açısından önemlidir⁽¹³⁾.

Bu sonuçlar ve düşünceler ışığında tıp eğitiminde başarılı olabilmenin anahtarının, hedeflerin iyi belirlenmesi ve bu hedefler doğrultusunda hareket edilmesi olduğu görülmüştür. Bu hedeflerin belirlenmesinde eğitimi alan kişiler olarak öğrencilerin

düşünce, yakınma, beklenti ve önerilerinin saptanması, sonuçları açısından önemli bir yaklaşım olacaktır. Özellikle gelişen eğitim biliminin ilkeleri doğrultusunda öğrenme için öğrencinin kendi sorumluluğu ve motivasyonu desteklediği, profesyonel yaşantılarında yüzyüze gelecekleri sorunlarla uğraşmayı öğrenebilecekleri, belli disiplinlerin yaptığı sınavlar yerine, öğrencinin bir bütün olarak ilerlemesinin değerlendirildiği, profesyonel becerilerin eğitimine önem verildiği bir eğitim programının öğrenciyi de içine alacak şekilde şekillendirilmesinin tıp eğitiminde daha başarılı olacağı kanısına varılmıştır. Özellikle tıp eğitiminde gereğinden fazla kullanılan üçüncü basamak sağlık kuruluşlarının yerine, ülke gerçek ve gereksinimlerine uygun eğitim için, belirtilen eğitim kriterlerinin daha rahat uygulanabileceği "Araştırma Bölgeleri"nin kurulmasının da önemli olacağı düşünülmüştür^(14,15).

Geliş tarihi : 12.06.2001

Yayına kabul tarihi : 01.10.2001

Yazışma adresi:

Dr. Murat TOPBAŞ

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi,

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

61080 TRABZON

KAYNAKLAR

1. Sayek İ, Kılıç B. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu 2000. Türk Tabipleri Birliği Yayınları. Ankara, 2000.
2. Sayek İ, Kılıç B. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu 1997. Türk Tabipleri Birliği Yayınları. Ankara, 1997: 21.
3. Saçakhoğlu F. Tıp eğitiminde yöntem tartışmaları. Toplum ve Hekim, Ocak-Şubat 1994; 9: 35-39.
4. Tayşi BN, Azizoğlu F, Perçinel S, Hasan HS. 1992-1993 öğrenim yılı intern doktorlarında Beck Depresyon Envanterine göre depresyon prevalansı. Toplum ve Hekim Şubat 1994; 9: 68-74.

5. Bakır B. Bir tıp fakültesi öğrencilerinin mezuniyet sonrası beklentileri. *Toplum ve Hekim* Nisan 1994; 9: 63-67.
6. Bilgel N, Bilgel H. Tıp fakültesi son sınıf öğrencilerinin tıp eğitimi ile ilgili düşünceleri. *Tıp Eğitimi Sempozyumu*. İstanbul 17-19 Ekim 1996: 16-21.
7. Pala K, Türkkan A, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyelerinin "Tıpta Uzmanlık Sınavı" hakkındaki görüşlerini içeren bir anket çalışmasının düşündürdükleri. *Toplum ve Hekim* Ekim 1993; 57: 12-15.
8. Günay O, Gün İ, Öztürk A, Mazıcioğlu M, Erciyes Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin tıp eğitimi hakkındaki düşünceleri. II: Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi. İzmir 24-28 Nisan 2001; 150.
9. Mandıracıoğlu A, Saçakhoğlu F, Türkdamar E, Konakçı E, Bayındır Ü. Tıp öğrencilerinin eğitiminde asistanların rolü. *Tıp Eğitimi Sempozyumu*. İstanbul 17-19 Ekim 1996; 87-97.
10. Fidan D, Aksakoğlu G. Aktif tıp eğitiminde Linköping deneyimi. *Toplum ve Hekim* 1997; 12: 40-44.
11. Nalçacı E. Tıp eğitiminde Maastricht deneyimi. *Toplum ve Hekim*. Ağustos 1993; 56: 15-17.
12. Özvarış S.B. İnteraktif Eğitim Teknikleri. Sağlık Eğitimine Bakış'ta. Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı Yayınları No: 97/9. Ankara: 1997; 23-24.
13. Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Komisyonu. Türkiye'de Tıp Eğitimi Özet 1991. TBMM Yayınları. Ankara, 1991; 36.
14. Eren N. Sağlık Eğitim ve Araştırma Bölgeleri. *Toplum ve Hekim*. Ocak- Şubat 1994; 9: 51-57.
15. Kayabal C. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitiminde Aile Hekimliği Disiplininin Yeri ve Önemi. *Toplum ve Hekim*. Eylül-Ekim 1994; 9: 2-3.

